

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут охорони здоров'я
Кафедра теорії та методики фізичного виховання

08-01-90М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до лабораторних робіт із навчальної дисципліни
«Методика роботи з дитячим хореографічним
колективом»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Фізична
культура і спорт» спеціальності 017 «Фізична культура і
спорт» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
ННІОЗ
Протокол № 1 від 06.09.2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до лабораторних робіт із навчальної дисципліни «Методика роботи з дитячим хореографічним колективом» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Фізична культура і спорт» спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Рабченюк С. В. – Рівне : НУВГП, 2022. – 32 с.

Укладач: Рабченюк С. В., старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання.

Відповідальний за випуск: Гамма Т. В., кандидат біологічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри теорії та методики фізичного виховання

Гарант ОП – Гамма Т. В., к.біол.н., доц., в.о. завідувача кафедри теорії та методики фізичного виховання.

© С. В. Рабченюк, 2022

© НУВГП, 2022

Зміст

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	6
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ	7
Лабораторна робота № 1. Заняття як основна форма освітнього процесу в хореографічному колективі	7
Лабораторна робота № 2. Хореографічні здібності та методики їх перевірки	9
Лабораторна робота № 3. Специфіка хореографічної роботи з різними віковими групами	11
Лабораторна робота № 4. Конфлікти в хореографічному колективі та шляхи їх подолання	14
Лабораторна робота № 5. Концертний репертуар хореографічного колективу	17
Лабораторна робота № 6. Творчо-постановочний процес у хореографічному колективі	18
Лабораторна робота № 7. Особливості концертної діяльності в хореографічному колективі	19
Лабораторна робота № 8. Вікові особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку та їх урахування в хореографічному навчанні	21
Лабораторна робота № 9. Вікові особливості дітей середнього та старшого шкільного віку та їх урахування в хореографічному навчанні	24

Лабораторна робота № 10. Методика організації та проведення хореографічних занять з вихованцями початкового рівня навчання	26
Лабораторна робота № 11. Методика організації та проведення хореографічних занять з вихованцями основного рівня навчання	28
РОЗДІЛ 3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ	30
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	32

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Методика роботи з дитячим хореографічним колективом» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Розроблені методичні вказівки до проведення лабораторних занять з навчальної дисципліни «Методика роботи з дитячим хореографічним колективом» мають допомогти студентам розширити знання щодо методики проведення занять з хореографічним колективом та накопичення теоретичної бази для творчої роботи, виробленню практичних умінь та навичок для майбутньої їх реалізації у роботі з хореографічним колективом.

Під час вивчення дисципліни студенти отримують ґрунтовні знання щодо основ педагогічного процесу, методикою і практикою викладання у хореографічних колективах, багатогранною діяльністю керівника колективу, особливостями організації роботи з різними категоріями учасників хореографічних колективів, специфікою та методикою роботи з дітьми.

У результаті виконання даних лабораторних робіт студенти повинні засвоїти напрямки розвитку сучасної науки про методи керівництва колективом, загальні вимоги до організації роботи в дитячих танцювальних колективах, закономірності розвитку дитячого танцювального колективу, роль керівника в хореографічному колективі, методи стимуляції діяльності хореографічного колективу.

РОЗДІЛ 1
ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Заняття як основна форма освітнього процесу в хореографічному колективі	2
2	Тема 2. Хореографічні здібності та методики їх перевірки.	2
3	Тема 3. Специфіка хореографічної роботи з різними віковими групами.	2
4	Тема 4. Конфлікти в хореографічному колективі та шляхи їх подолання	2
5	Тема 5. Концертний репертуар хореографічного колективу	2
6	Тема 6. Творчо-постановочний процес у хореографічному колективі	2
7	Тема 7. Особливості концертної діяльності в хореографічному колективі	2
8	Тема 8. Вікові особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку та їх урахування в хореографічному навчанні.	4
9	Тема 9. Вікові особливості дітей середнього та старшого шкільного віку та їх урахування в хореографічному навчанні.	4
10	Тема 10. Методика організації та проведення хореографічних занять з вихованцями початкового рівня навчання	4
11	Тема 11. Методика організації та проведення хореографічних занять з вихованцями основного рівня навчання	4
	Разом за змістовим модулем	30

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 1 ЗАНЯТТЯ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Мета: дати студентам загальне поняття про специфіку занять в хореографічному колективі.

Завдання:

1. Розглянути що таке заняття.
2. Основні кваліфікації занять.

Короткий огляд теми.

Основною формою організації навчання в хореографічному колективі є заняття, які проводяться за встановленим розкладом, у певній послідовності, що забезпечує планомірне, систематичне засвоєння хореографічних знань, умінь і навичок.

Хореографічні заняття сприяють:

- підвищенню та задоволенню рухової активності;
- формуванню мотивації до успішної соціалізації;
- розвитку художнього смаку;
- розвитку психічних процесів (пам'ять, уява, увага), пізнавальної активності; розширенню кругозору;
- розвитку музичного слуху, відчуття ритму;
- формуванню здоров'язберігаючої компетенції, зміцненню організму, серцевих м'язів, поліпшенню кровообігу, дихальних процесів, розвитку координації рухів, формуванню постави, профілактиці й виправленню незначних анатомо-фізіологічних недоліків; налагодженню психічного стану;
- розвитку артистичних здібностей, умінню вільно і впевнено поводитися перед аудиторією;

– вихованню морально-вольових якостей (спритності, точності, витримки, цілеспрямованості);

– вихованню норм поведінки та особистісних якостей (дисциплінованості, відповідальності, відчуттю колективізму, культури спілкування, одягу та ін.).

У хореографічній педагогіці розрізняють декілька класифікацій хореографічного заняття. Зупинимось на тій, яку вважаємо найбільш конкретною та змістовною:

1. За організацією і складом вихованців: колективні (15-25 дітей); групові (окремо хлопчики та дівчатка; половина групи (4-10 дітей); індивідуально-групові (1-3); зведені (з різними віковими групами). Традиційно для занять хореографією утворюється група за віковим принципом.

2. За видовою спрямованістю: заняття класичним танцем, заняття народно-сценічним танцем, заняття українським народним танцем, заняття спортивним бальним танцем, заняття сучасним танцем (джаз модерн, брейк, хіп-хоп, диско та інші). На початковому рівні навчання використовують заняття ритмікою та партерною гімнастикою.

3. За цільовою спрямованістю: вступні (ознайомчі), контрольні, відкриті (показові), тематичні (навчально-пізнавальні та навчально-виховні), сюжетні, корекційно-профілактичні, музично-ритмічні, партерно-гімнастичні, тренінгові, творчо-постановочні, інтегровані, комбіновані заняття.

Питання для модульного контролю:

1. Який освітній та виховний потенціал мають хореографічні заняття?

2. За яким принципом класифікуються хореографічні заняття?

3. Дайте характеристику різним видам хореографічних занять.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 2

ХОРЕОГРАФІЧНІ ЗДІБНОСТІ ТА МЕТОДИКИ ЇХ ПЕРЕВІРКИ

Мета: дати студентам загальне поняття про хореографічні здібності.

Завдання:

1. Що таке хореографічні здібності.
2. Основні методики перевірки хореографічних здібностей.

Короткий огляд теми.

Відомо, що за всіх рівних умов (рівня знань, навичок, витрат часу) різні люди досягають неоднакових результатів. Якість і засоби виконання будь-якої діяльності, її успішність і рівень досягнень залежать від здібностей особистості.

Здібності — індивідуально стійкі психічні властивості людини, що визначають її успіхи в різних видах діяльності. В основі будь-яких здібностей лежать задатки — первинні, природні (біологічні) особливості, з якими людина народжується. Це головним чином природжені анатомічні і фізіологічні особливості будови тіла, рухового апарату, органів чуття та ін. Задатки не містять у собі здібностей і не гарантують їх розвиток. Вони можуть перетворитися і не перетворитися на здібності залежно від умов виховання і діяльності людини. Кожна здібність має свою структуру, яка залежить від розвитку особистості. На розвиток і формування хореографічних здібностей впливають не тільки психофізіологічні задатки, умови життя, виховання і діяльності, але й психологічні властивості особистості (інтереси і 90 схильності), які безпосередньо не відносяться до здібностей. Іноді інтерес сприяє формуванню здібності, яка, своєю чергою, впливає на розвиток інтересу, поглиблюючи і збагачуючи його.

Хореографічні здібності — це індивідуальні особливості людини, що відповідають умовам успішного

засвоєння та виконання нею хореографічної діяльності і включають у себе такі структурні компоненти: а) анатомо-фізіологічні дані (пропорції тіла, особливості постави, виворітність тазостегнових суглобів і стоп, підйом стопи, танцювальний крок, гнучкість тіла, стрибок, координація рухів); б) музично-ритмічні дані (чуття музичного ритму, музично-рухова координація); в) артистичні дані (рухлива міміка, чуття пози, здатність до перевтілення та творчої імпровізації); г) мотиваційно-особистісні особливості (інтерес до хореографічного мистецтва, енергійність, висока працездатність та висока мотивація досягнень).

У хореографічній практиці існують професійні та адаптовані методики перевірки хореографічних даних.

Професійні методики використовуються для відбору учнів до хореографічних училищ, студій при театрах, державних професійних колективів.

Адаповані застосовують для виявлення рівня хореографічних здібностей учнів з метою планування навантаження та модифікації змісту навчальної програми. Негативним є те, що багато керівників завищують вимоги при відборі дітей, використовуючи професійні методики. Слід адаптувати ці методики з урахуванням вікових особливостей.

Професійний відбір (конкурсні вступні випробування) учнів до спеціалізованих професійних хореографічних закладів освіти (балетних шкіл, училищ, студій), як правило, відбувається в три етапи. До кожного наступного етапу допускають вступників, які успішно пройшли попередні випробування. Перший етап: попередній відбір – визначення зовнішніх сценічних даних (постава, пропорції тіла, фізична статура окремих частин тіла тощо). Другий етап: медична комісія – визначення особливостей будови скелета, м'язів, стану нервової системи, серця, легенів, вестибулярного апарату, слуху, зору. Третій конкурсний етап відбору – визначення художніх здібностей вступника: музикальність, танцювальність, координація, пластичність, ритмічність,

моторика, емоційно-образна виразність, артистичні здібності тощо.

Питання для модульного контролю:

1. Що таке здібність?
2. Основні функції хореографічних здібностей.
3. Види хореографічних здібностей.

**ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 3
СПЕЦИФІКА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ РОБОТИ З
РІЗНИМИ ВІКОВИМИ ГРУПАМИ**

Мета: дати студентам загальне характеристику та роботу з різними віковими категоріями.

Завдання:

1. Розглянути вікові категорії хореографічного колективу.
2. Проаналізувати основні особливості кожної вікової категорії.

Короткий огляд теми.

У дитячих хореографічних колективах можуть займатися діти віком від 5-6 до 16 років. І в роботі колективу це потребує диференційованого підходу. Поділ занять танцями відбувається за двома ознаками: віковому і статевому. В колективах, про які йде мова, хлопці та дівчата розділені на чотири вікові групи: підготовчу (хлопці і дівчата разом, вік – 5-7 років), молодшу (хлопці та дівчата разом, вік – 7-10 років), середню (хлопці та дівчата окремо, вік – 10-12 років), старшу (хлопці та дівчата окремо, вік – старше 12 років). Розділення пояснюються фізіологічними особливостями розвитку дітей, специфікою вправ для тих та інших. Крім того, з середньої і старшої груп формується основний склад ансамблю. Хлопці і дівчата, окремо в своїх

групах, вивчають репертуар, а потім, зустрічаючись на зведених репетиціях, відпрацьовують танці для концертів. Але в цілому, не зважаючи на розділення за віком та статтю, кожен колектив має цільну педагогічну програму на весь період занять в колективі, на декілька років і на кожен рік окремо. Крім того, на кожен групу окремо.

Такий підхід до роботи в дитячому хореографічному колективі буде сприяти розвитку кращих людських якостей, таких як дружба, повага до старших, уважне відношення старших до молодших, хлопців до дівчат, буде формувати свідому дисципліну та культуру поведінки, сприяти фізичному росту та артистизму. Керівник хореографічного колективу повинен враховувати і психофізичні особливості дітей.

У дітей дошкільного і підготовчого класу, (за віком), увесь кістково-м'язовий апарат, а також і зв'язковий, ще дуже слабкі, перебувають у стадії розвитку, і тому не можна перевантажувати їх. У цьому віці недостатньо розвинена ступня (23 градуси), а в молодших стопи тримають майже паралельно. Розгортання ступні з віком поступово збільшується. Зважаючи на це, на заняттях не можна форсувати формування виворітності, а проводити їх варто в не виворітних позиціях. З віком у дитини розвивається і стрибок.

Швидкість рухів залежить від швидкості протікання фізіологічних процесів у нервово-м'язовому апараті і центральних відділах нервової системи. Паралельно з віком, розвитком дитини, зростає і швидкість ходи. У своїй роботі педагог-хореограф не повинен перевтомлювати дітей невідповідними їхнім психофізіологічним можливостям темпами і тривалістю занять. Точність відтворення м'язового напруження у дітей 7-10 років ще не велика, а у молодших – просто мала, як і здатність нервової системи до тривалого, безперервного збудження нервових центрів при постійному напруженні. Виходячи з цього, педагогові необхідно пам'ятати, що тривалі навантаження під час вивчення танцю в одному і тому ж ритмі давати не

рекомендується, потрібно чергувати їх з фазами переключення, у вигляді більш легких м'язових зусиль.

У дітей дошкільного віку процеси збудження превалюють над процесами гальмування. Відчуття і сприйняття у них розвивається інтенсивно і випереджають розвиток мислення. У віці 5-7 років відбуваються істотні зміни і у вищій нервовій діяльності дитини: підвищується роль слів і словесних образів, підсилюється і значення усвідомленої дії. У 7 років інтенсивно розвиваються основні властивості нервової системи: сила, рухливість, врівноваженість; чіткіше виявляються індукційні відносини, концентруються послідовні гальмування, що впливають уже на процеси збудження. Види внутрішнього гальмування виробляються легко і стають стійкішими. У цей період для педагога відкриваються нові можливості в системі навчання і виховання. Поведінка дитини – це процес вироблення систем умовних зв'язків і рефлексорних актів. Педагогу для правильного проведення навчального процесу треба знати, які види подразників і форми їхнього підсилення відповідають кожному віку. У дітей 4-6 років домінує ігровий рефлекс. Від 6 до 7 років, крім ігрового рефлексу, рефлексорним підсиленням виступає слово. З 4 до 6 років переважає мислення в дії, тому з 4 років доцільно посилити розвиток рухової активності дитини з використанням більш широкого діапазону чітко диференційованих за віком і адекватних за завданням засобів формування моторики організму, що швидко росте. У дітей 6-7 років мислення в дії пов'язане із словесним мисленням. Заняття з дітьми можна проводити у груповій та індивідуальній формі. Та при будь-якому варіанті основним залишається урок, мета якого – ознайомити, навчити, закріпити. Тривалість уроку не повинна перевищувати 45 хвилин, інакше це призведе до фізичної перевтоми дітей, розсіювання їхньої уваги. Він має будуватися на різноманітному матеріалі, який подобається дітям, оскільки одноманітна діяльність стомлює їх. Не слід також довго затримувати увагу дітей на одному рухові, тому

що вона у них ще нестійка. Між складовими частинами уроку треба робити паузи, щоб переключити увагу дітей.

Питання для модульного контролю:

1. Яка відмінність між категоріями 3-6 та 6-7 років?
2. Нащо необхідно звертати увагу при роботі з різними віковими категоріями?

**ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 4
КОНФЛІКТИ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ**

Мета: дати студентам загальне поняття щодо конфліктних ситуацій які виникають в хореографічному колективі.

Завдання:

1. Розглянути що так конфлікт.
2. Основні види конфліктів.
3. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій в хореографічному колективі.

Короткий огляд теми.

Серед конфліктних ситуацій, які виникають між педагогом і вихованцями в хореографічному колективі, можна виділити такі:

– конфлікт діяльності, який виникає з різноманітних причин: втома, труднощі в засвоєнні навчального матеріалу, іноді невдале зауваження педагога замість конкретної допомоги учневі. Подібні конфлікти часто виникають у педагога з вихованцями, які мають труднощі в хореографічній діяльності, а також тоді, коли педагог має недостатній досвід роботи і викладає нетривалий час;

– конфлікт учинків виникає тоді, коли педагог помилився при аналізі вчинку вихованця, неправильно

виявив його мотиви чи зробив необґрунтований висновок. Як наслідок – незгода вихованця з такою ситуацією;

– конфлікт стосунків виникає в результаті невмілого вирішення педагогом проблемних ситуацій та має, як правило, затяжний характер. Подібні конфлікти набувають особистісного забарвлення, породжують тривалу неприязнь вихованця до педагога.

Конфлікти бувають конструктивними і деструктивними, внутрішньо особистісними та міжособистісними. Конструктивні позитивно впливають на життя людей – служать джерелом самовдосконалення та саморозвитку особистості, стимулюють ефективний вихід із проблемних ситуацій. Наприклад, під час постановки танцю балетмейстер дає декільком учасникам колективу завдання виконати або створити хореографічну лексику для окремого акторського образу, саме тоді може виникнути конфлікт щодо підходу до творчого процесу. Під час цього конфлікту діти роблять висновок шляхом вибору та узгодження з педагогом-хореографом лексики хореографічного образу.

Деструктивні конфлікти призводять до насильства, розриву взаємин, самотності. Якщо конструктивні конфлікти проявляються в принциповому протистоянні думок, дискусіях, то деструктивні – у великих сварках і непорозуміннях, тому що їх потрібно швидко залагоджувати і ліквідувати. Деструктивний конфлікт руйнує мораль або підсилює негативну самооцінку, відволікає від основної діяльності, поглиблює різницю в ставленні до цінностей, стимулює безвідповідальну поведінку. Запобігаючи деструктивному конфлікту, педагог оздоровлює морально-психологічний клімат, підвищує активність і працездатність дітей.

Внутрішньо особистісний конфлікт – це конфлікт усередині психологічного світу особистості, який полягає в зіткненні її протилежно спрямованих мотивів (потреб, інтересів, цінностей, цілей, ідеалів). Внутрішньо особистісним конфліктам властиві деякі особливості, які варто враховувати при його виявленні: невідповідність

структурі конфлікту (немає суб'єктів конфлікту окремих особистостей чи груп); специфічність форм протікання і прояву (тяжкі переживання, супроводжується страхом, депресією, стресом, спричиняє невроз); латентність (його не завжди легко визначити, часто дитина навіть сама не знає, що перебуває в стані конфлікту).

Міжособистісні конфлікти – це ситуації суперечностей, розбіжностей, зіткнень між людьми. Найбільш очевидні прояви міжособистісних конфліктів відбуваються через взаємні звинувачення, суперечки, нападки та захист. У кожному міжособистісному конфлікті є два або кілька учасників і певна ситуація їхньої взаємодії.

Попередити конфлікти набагато легше, ніж конструктивно вирішувати їх. Попередження конфлікту може здійснюватися за чотирма напрямками:

1) створення об'єктивних умов, які перешкоджають виникненню та деструктивному розвитку передконфліктних ситуацій;

2) оптимізація організаційно-управлінських умов роботи закладу позашкільної освіти;

3) усунення соціально-психологічних причин конфліктів;

4) блокування особистісних причин виникнення конфліктів.

Попередження конфлікту вимагає вміння управляти процесом його вирішення – це здатність керівника побачити конфліктну ситуацію, усвідомити та здійснити попереджувальні дії щодо її вирішення. Діяльність керівника має враховувати: – сприйняття конфлікту та первинну оцінку ситуації; – дослідження конфлікту та визначення його причин; – пошук шляхів вирішення конфлікту; – здійснення організаційних заходів, спрямованих на подолання конфлікту.

Питання для модульного контролю:

1. Що таке конфлікт.
2. Які види конфліктів бувають.

3. Шляхи вирішення конфліктних ситуацій.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 5 КОНЦЕРТНИЙ РЕПЕРТУАР ХОРЕОГРАФІЧНОГО КОЛЕКТИВУ

Мета: ознайомити студентів що таке репертуар та концертний репертуар.

Завдання:

1. Проаналізувати та розглянути що таке концертний репертуар.
2. Дослідити специфіку концертного репертуару.

Короткий огляд теми

Робота керівника і колективу в цілому оцінюється за репертуаром, який виконує колектив.

Концертний репертуар – це основа навчально-виховної та художньо-творчої роботи хореографічного колективу, а також ефективний засіб ідейного й естетичного впливу на глядача. Правильно дібраний репертуар дозволяє вихованцям не тільки закріплювати й удосконалювати музично-рухові навички, реалізувати свої виконавські можливості й творчий потенціал, але й вирішує численні проблеми освітнього процесу.

Останнім часом у танцювальних постановках простежуються негативні риси: низький рівень духовних та культурних цінностей, відсутність навчальних та виховних основ, невідповідність тематичного та лексичного діапазону віковим здібностям учнів. Репертуарний план колективу розподіляють на два види: чинний та перспективний. Чинний включає постановки, які є в репертуарі колективу і можуть у процесі тренувальної роботи удосконалюватися, ускладнюватися, перероблятися, переноситися з однієї

вікової категорії на іншу. Перспективний репертуарний план має на меті планування постановок на період від 1-5 років.

Питання для модульного контролю:

1. Що таке концертний репертуар?
2. Що є головним при підборі концертного репертуару.

**ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6
ТВОРЧО-ПОСТАНОВОЧНИЙ ПРОЦЕС У
ХОРЕОГРАФІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ**

Мета: ознайомити студентів з основними принципами постановочного процесу.

Завдання:

1. Проаналізувати та розглянути постановочний процес.
2. Дослідити специфічні особливості творчо-постановочного процесу.

Короткий огляд теми

Робота педагога-балетмейстера над створенням концертного номеру в хореографічному складатється з чотирьох етапів.

1-й етап – виникнення задуму, який включає в себе розробку теми та ідеї майбутнього танцю, визначення та обґрунтування його актуальності, практичної значущості, вибір жанру та форми побудови, вибір або розробка сюжету, визначення драматургічної основи, характеристику образів.

2-й етап – створення танцю, що передбачає роботу з музичним матеріалом (добір, аналіз та розподіл за частинами), розробку композиційного плану (розгорнутий сценарний план танцю, який включає визначення хореографічних засобів, добір лексичного матеріалу та

розробку композиційних малюнків), надання завдання художнику-модельєру та костюмеру.

3-й етап – робота з виконавцями, яка спрямована на ознайомлення дітей зі змістом постановки, прослуховування та аналіз музичного супроводу, характеристику дійових персонажів, розподіл ролей, вивчення лексичного матеріалу (в роботі з дітьми відбувається завчасно, у процесі навчально-тренувального процесу), постановка танцю, робота над створенням хореографічного образу (вживання в образ), відпрацювання техніки виконання, генеральна репетиція в костюмах.

4-й етап – виступ перед глядачем – розрахований на перевірку результатів утілення задуму, видовищності номера, реакції глядача; обговорення дебютного виступу з виконавцями та іншими членами колективу, доопрацювання і внесення необхідних змін у композиційну побудову або сценічне оформлення.

Питання для модульного контролю:

1. Яке значення відіграє репертуар у роботі хореографічного колективу?
2. Що має знати керівник колективу, щоб зробити якісний репертуарний план?
3. Чим відрізняється постановочний процес у групах початкового, основного та вищого рівнів навчання?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 7 ОСОБЛИВОСТІ КОНЦЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ

Мета: проаналізувати вплив концертної діяльності на розвиток хореографічного колективу.

Завдання:

1. Розглянути основні форми впливу концертної

діяльності.

2. Розглянути концерт як основну форму діяльності хореографічного колективу.

Короткий огляд теми

В умовах значних соціально-економічних та політичних перетворень, які відбуваються останнім часом в Україні, виникає необхідність поглибленого аналізу сучасного стану і розробки нових форм організації та управління культурно-дозвіллевою діяльністю. Ефективною формою естетичного, морального, фізичного та національно-патріотичного виховання дітей та молоді є проведення таких культурно-масових заходів як концерти, конкурси, фестивалі. Однак, не достатня кількість науково-методичної літератури з методики підготовки таких форм заходів не дають можливості у розвитку нових підходів в їх організації і зумовлюють поглиблений аналіз сучасного стану організації та управління проведенням дитячих та молодіжних масових культурних заходів.

Актуальність концертів, як форми культурно–дозвілдової діяльності не можна недооцінювати, оскільки популярність концерту надзвичайно велика. В умовах загальнокультурної кризи, виховання культурної особистості, яка володіє стійкою системою ціннісних орієнтацій, здатною свідомо будувати свої стосунки з природою, суспільством, іншими людьми, здібною до творчої самореалізації у всіх сферах діяльності, представляється надзвичайно важливим. І саме концерт є одним із важливих форм дозвілдової діяльності, яка сприяє культурному розвитку і соціалізації особистості.

Концерт – це: 1. форма культурної діяльності, яка через свою специфіку володіє значними потенційними можливостями, що особливо важливе в процесі розвитку і виховання підростаючого покоління. Його соціальні функції включають культурно-освітню і освітньо-виховну;

2. прилюдний виступ артистів за певною, заздалегідь складеною програмою;

3. один з видів прилюдних виступів, в якому в тій або іншій формі знаходять своє вираження принаймні п'ять видів мистецтва: музика, література, хореографія, театр, естрада;

4. змагання різних жанрів, різних родів і видів виконавського мистецтва. Це неодмінне виявлення виразності, високої майстерності виконавця, бо кожен номер концертної програми обов'язково виконує соло;

5. форма культурно–дозвіллевої діяльності.

Питання для модульного контролю:

1. Що таке концерт?
2. Вплив концертної діяльності на розвиток особистості.

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 8 ВІКОВІ ОСОБЛИВСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ЇХ УРАХУВАННЯ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ НАВЧАННІ

Мета: проаналізувати основні особливості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Завдання:

1. Розглянути вікові особливості дошкільного віку.
2. Розглянути вікові особливості молодшого шкільного віку.

Короткий огляд теми

Одним із найважливіших факторів ефективності освітнього процесу в хореографічному колективі є досконале знання керівником вікових особливостей дітей і вміння враховувати це в практичній діяльності, тобто вміти моделювати та вирішувати типові психолого-педагогічні ситуації.

Дошкільний вік (3-5 (6) років) – це період інтенсивного зростання організму, розвитку всіх його

систем і функцій, особливо рухової. Фізіологічний аспект полягає в середньому щорічному збільшенні росту дошкільника, який становить близько 6 см, причому дівчатка дещо випереджають хлопчиків. Змінюються пропорції тіла – подовжуються тулуб і особливо ноги.

Дошкільний вік ділиться на три етапи: молодший (3-4 роки), середній (4-5) та старший (5-6). Особливості кожного періоду детально розглядаються в програмі дошкільного віку «Я у світі» та інших освітніх програмах для закладів дошкільної освіти. У нових редакціях програми розкривається Освітня лінія «Хореографія», яка входить до інваріативної складової її змісту. Це дає змогу педагогу-початківцю ознайомитися більш детально з метою і завданнями хореографічної роботи в різні періоди дошкільного дитинства. Ми надамо загальну характеристику психофізичного розвитку дітей дошкільного віку.

Для кісткової системи дитячого організму характерним є недостатнє окостеніння, хрящова будова її окремих ланок, значна гнучкість і еластичність хребта. Тому доцільно не перевантажувати дитину стрибковими вправами, а приділяти увагу розвитку гнучкості. Ще недостатньо розвинені стопи, тому на заняттях не можна форсувати формування виворітності.

Працездатність м'язів дошкільників значно нижча, а стомлюваність їх швидша, ніж у школярів. Загальний розвиток опорно-рухового апарату дошкільника характеризується зростанням координації, вправності й точності рухів. Але точність відтворювання м'язового напруження в дошкільників досить мала, як і здатність нервової системи до більш тривалої підтримки стану безперервного збудження нервових центрів при статичному напруженні. Тож, довгі навантаження під час вивчення танцю в одному й тому ж ритмі давати не слід, а треба чергувати їх з фазами переключення, відновлення і стимуляції моторики у вигляді більш легких м'язових зусиль.

Удосконалюється діяльність серцево-судинної системи, збільшуються розміри серця, змінюється ритм його роботи. У зв'язку з розвитком легенів, грудної клітини та зміцненням дихальної мускулатури дихання стає глибшим і рідшим, життєвий об'єм легенів підвищується. Завдяки загальному фізичному розвитку дошкільників удосконалюється структура і функції головного мозку. Психологічний аспект полягає в тому, що в дітей дошкільного віку процеси збудження переважають над процесами гальмування. Відчуття і сприйняття в них розвиваються інтенсивно і випереджають розвиток мислення.

У віці п'яти-шести років підвищується роль слів і словесних образів, підсилюється і значення усвідомленої дії. Основним видом діяльності є гра, у якій дошкільники пізнають життя. Ігрові прийоми загострюють у них інтерес до об'єкта, посилюють увагу, розумову діяльність та емоційну сферу. Для правильного формування вищої нервової діяльності дитини педагогу необхідно підбирати такі ігрові танці, які відповідали б її віку. Спираючись на аналіз психофізіологічного аспекту розвитку дітей дошкільного віку, можна виділити вікові особливості, які слід урахувати під час організації та проведення хореографічних занять.

Так, у дітей до трьох років формується здатність сприймати і відтворювати рухи, які показують дорослі (плескати в долоні, притупувати ногою, напівприсідати, здійснювати повороти кистями рук).

Діти четвертого року життя вчать рухатися відповідно до характеру музики. У них покращується якість виконання танцювальних рухів, з'являється вміння рухатися під музику ритмічно, відповідно до темпу й характеру музичного твору; вони намагаються починати рух з початком музики й закінчувати разом з нею.

На п'ятому році формуються навички ритмічного руху відносно характеру музики, діти можуть самостійно змінювати рухи в залежності від музики. Удосконалюється

вміння рухатися в парах по колу, у танцях і хороводах, ритмічно плескати в долоні, виконувати найпростіші перебудови, підскоки.

На шостому році життя дитина фізично зміцнюється, стає більш рухливою. Успішно оволодіває основними рухами, координує їх під час ходьби, бігу, стрибків. Удосконалення процесів вищої нервової діяльності сприяє розвитку аналізу й узагальнення, покращує мимовільну пам'ять. З'являються елементи творчості. У дітей п'яти-шести років, крім ігрового рефлексу, посилюється значення слова. Тому мислення в дії пов'язане із словесним мисленням. Це також доцільно враховувати при доборі та використанні методичних прийомів у хореографічній роботі.

Питання для модульного контролю:

1. Навіщо керівникові хореографічного колективу бути обізнаним у питаннях особливостей психічного та фізичного розвитку дітей різного віку?
2. Яким чином мета і завдання хореографічного навчання залежать від вікових особливостей дітей?
3. Які особливості психічного та фізичного розвитку дитини має враховувати керівник хореографічного колективу?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 9 ВІКОВІ ОСОБЛИВСТІ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ТА СТАРШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ЇХ УРАХУВАННЯ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ НАВЧАННІ

Мета: проаналізувати основні особливості дітей середнього та старшого шкільного віку.

Завдання:

1. Розглянути вікові особливості середнього шкільного віку.

2. Розглянути вікові особливості старшого шкільного віку.

Короткий огляд теми

У середньому шкільному віці в організмі дитини відбуваються суттєві морфологічні та функціональні зміни, які збігаються з початком періоду статевого розвитку хлопців (13-14 років) і дівчат (12-13 років). Дівчата випереджають хлопців у фізичному розвитку.

Вік 11-14 років сприяє розвитку фізичних якостей. Рухова функція до 13-14 років досягає високого рівня розвитку, з'являються ознаки, характерні для дорослої людини. Значно збільшується маса і сила м'язів. У хлопців сила, як абсолютна, так і відносна, збільшується швидше, ніж у дівчат. У дівчат близько 12-13 років сила м'язів по відношенню до маси знижується.

У середньому шкільному віці ще не закінчене формування кісток. Повне зростання їх завершується приблизно до 16-17 років. Хребет продовжує залишатися гнучким, а слабкість мускулатури робить його здатним до деформації. Швидкий ріст тіла в довжину при невстановлених формах хребта негативно впливає на поставу дітей, тому в підлітковому віці особливо необхідно приділяти увагу вправам на її формування.

Віковий період 11-14 років характеризується розвитком вегетативних органів та систем організму. Продовжує розвиватися серцево-судинна та дихальна системи. Підлітки достатньо легко пристосовуються до освітнього процесу, але швидко втомлюються, особливо при монотонних комбінаціях. На великі навантаження реагують неадекватними реакціями. Відбувається подальший розвиток функцій нервової системи. Однак урівноваженість процесів збудження та гальмування дуже далекі від ідеальних. У підлітків спостерігається домінування збуджувальних процесів над гальмуванням.

Підліток легше переносить ритмічні навантаження, ніж постійну зміну темпу та ритму, які дуже шкідливі для діяльності серцево-судинної системи дітей цього віку. У

підлітковому віці у дівчат та хлопців з'являється бажання відокремитися, спостерігається часте переоцінювання своїх можливостей. Дітей не цікавлять другорядні ролі. Хореографу треба проявляти педагогічний такт і багато терплячості, щоб не образити дитину і виконати поставлене завдання. Ураховуючи підвищену чутливість, підлітки погано сприймають критику, й педагогу треба дуже коректно вказувати на помилки.

Питання для модульного контролю:

1. Що має знати керівник хореографічного колективу про підлітковий вік, щоб заняття хореографією були результативними?
2. Чим відрізняється мета хореографічного навчання дітей середнього та старшого шкільного віку і як це пов'язано з особливостями їх психічного та фізичного розвитку?
3. З вихованцями якого віку Ви б хотіли займатися і чому?

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 10 МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНИХ ЗАНЯТЬ З ВИХОВАНЦЯМИ ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ НАВЧАННЯ

Мета: відтворити у практичній діяльності теоретичні знання отримані на відповідній до теми лекційному занятті.

Завдання:

1. Розглянути основні методи роботи.
2. Навчитись самостійно проводити заняття.

Короткий огляд теми

Результативність освітнього процесу в хореографічному колективі залежить від того, як педагог відноситься до

підготовки та проведення танцювальних занять. Підготовка до заняття включає декілька етапів: вибір теми, визначення виду заняття, його мети, завдань та змісту, добір навчально-пізнавального та танцювально-тренувального матеріалу, а також методів, за допомогою яких будуть вирішуватись основні завдання заняття, визначення музичного матеріалу (робота з акомпаніатором, добір фонограм), підготовка допоміжного реквізиту, наочно ілюстративних джерел тощо.

У процесі підготовки до заняття увага повинна бути привернута до педагогічного передбачення, прогнозування можливого повороту при розв'язанні конкретних навчальних завдань. Тож, підготовка до заняття охоплює не лише ретельний аналіз навчального матеріалу, його структурування у відповідності з етапами його вивчення, але й можливі запитання, відповіді, складності при вивченні вправи (руху), настроїв дітей тощо. Чим ретельніше буде здійснений такий аналіз, тим менша ймовірність зустрітись з зовсім неочікуваними ситуаціями в процесі проведення заняття.

Важливим моментом у підготовці до заняття є визначення програмових завдань, до яких відносяться навчальні, розвивальні та виховні. Навчальні та пізнавальні завдання включають обсяг знань, умінь і навичок, які формуються, закріплюються, узагальнюються або конкретизуються.

Розвивальні завдання передбачають розвиток музичних даних (почуття ритму, музично-рухової координації, емоційного сприйняття музичного твору, танцювального втілення того чи іншого музичного образу); фізичних даних (сили та еластичності різних груп м'язів); пізнавальних процесів (сприймання, пам'яті, мислення, розумової активності), розумових операцій (уміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати); творчих умінь та артистичних навичок.

Поряд з вирішенням навчальних та розвивальних завдань на заняттях з хореографії слід планувати і виховну роботу, спрямовану на виховання культури одягу,

поведінки, спілкування під час танцювальної діяльності, розвиток особистісних якостей (цілеспрямованості, ініціативності, допитливості, самостійності, вимогливості, винахідливості, активного і творчого ставлення до себе та інших, організованості, відповідальності, працелюбності, доброзичливості, порядності, почуття колективізму тощо), вольових якостей (витримки, сили волі, наполегливості тощо), патріотичних почуттів (любові та інтересу до танцювальної культури України, національної гордості, емоційно-ціннісного ставлення до національних танцювальних традицій тощо), пізнавального інтересу до тієї чи іншої теми.

Питання для модульного контролю:

1. Які основні вимоги при проведенні занять з початковим рівнем навчання?
2. На що повинен звертати увагу педагог при проведенні занять з початковим рівнем навчання.

**ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 11
МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ХОРЕОГРАФІЧНИХ ЗАНЯТЬ З ВИХОВАНЦЯМИ
ОСНОВНОГО РІВНЯ НАВЧАННЯ**

Мета: відтворити у практичній діяльності теоретичні знання отримані на відповідній до теми лекційному занятті.

Завдання:

1. Розглянути основні методики роботи.
2. Навчитись самостійно проводити заняття.

Короткий огляд теми

Хореографічний колектив, який відвідують діти 5-8 класів, відрізняється згуртованістю та танцювальною підготовкою. Заняття треба будувати на більш складному матеріалі, ніж у попередній віковій групі, у значно

швидшому темпі, оскільки в дітей краща координація рухів і вони мають здібності засвоїти більш складні танцювальні комбінації та рухи. Побудова занять з підлітками така ж, як і з молодшим школярами, змінюється лише підбір танцювальних вправ, рухів, комбінацій. Репертуар хореографічних постановок має відповідати цій віковій категорії.

Питання для модульного контролю:

1. Що відрізняє початковий рівень від основного?
2. Специфіка роботи з основним рівнем навчання.

РОЗДІЛ 3

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Вид контролю: 4 семестр залік.

Методи контролю

1. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни оцінює:

участь студентів в обговоренні питань, винесених на практичні заняття, та проблемних ситуацій; розв'язок ситуаційних вправ; самостійно підготовлені повідомлення студентів за темою лабораторного заняття, проведення модульного поточного контролю через навчально-науковий центр незалежного оцінювання.

2. Підсумковий контроль знань – залік складають відповідно до Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти (сайт НУВГП).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота 4 семестр													Су ма
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	МК 1	МК 2	
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6	20	20	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бугаєць Н. А., Волчукова В. М., Пінчук М. С. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2009. 99 с.
2. Бурля О. А. Формування педагогічної майстерності керівника дитячого хореографічного об'єднання: дис. канд. пед. наук. Київ, 2004. 183 с.
3. Волчукова В. М., Бугаєць Н. А., Ліманська О. В., Тіщенко О. М. Методика роботи з хореографічним колективом: Основи курсу : навч.-метод. посіб. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2013. 326 с.
4. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Львів : Сполом, 2007. 96 с.
5. Ємельянова О. Ю., Федорченко І. В. Музичне оформлення уроку класичного танцю : навч.-метод. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2014. 73 с.
6. Забредовський С. Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навч. посіб. Київ : НАКККіМ, 2010. 135 с.
7. Мартиненко О. В. Методика хореографічної роботи з дітьми старшого дошкільного віку : навч. посіб. Донецьк : Юго-Восток, 2009. 156 с.
8. Мартиненко О. В. Теорія та методика роботи з дитячим хореографічним колективом : навч. посіб. Донецьк : ЛАНДОН-ХХІ, 2012. 232 с.
9. Мартиненко О. В. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом (дошкільний вік) : навч. посіб. Бердянськ : Видавництво БДПУ, 2014. 302 с.
10. Савчин Л., Годовський В. Методика роботи з хореографічним колективом : навч.-метод. посіб. для студентів спеціальності «Хореографія». Рівне : Овід, 2012. 352 с.
11. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник, Ч. 1. Київ : НАКККіМ, 2015. 252 с.
12. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник, Ч. 2. Київ : НАКККіМ, 2015. 220 с.